

Виділяючи недоліки дистанційного навчання в коледжах є проблема впровадження практичної бази деяких дисциплін. Наприклад, проведення лабораторних та практичних робіт без необхідного обладнання, яке може бути лише в навчальному закладі. Наприклад проведення практичних, лабораторних робіт та проведення навчальної та навчально-виробничої практики, в умовах дистанційних відтворити досить важко. Оскільки необхідне обладнання, програмне забезпечення є лише в навчальному закладі. І без очної роботи зі студентами відтворити лабораторні заняття досить проблематично. Проте, авторські дослідження показали, що існує можливість розв'язати означені проблеми, якщо не повною мірою, то частково. А саме: через побудову особистісно спрямованого цифрового середовища як вебдодатка, що включатиме вебінструментарій, який можна використовувати для діагностики та оцінювання навчання та викладання, проведення практичних та лабораторних робіт тощо. У подальшому автор вбачає можливість використання означеного ресурсу в змішаному навчанні – змішана форма навчання є необхідною і вона дозволить поєднувати дис-танційні форми та класичні форми навчання, що є важливим для всіх учасників освітнього процесу. Окреслене стане предметом подальших наукових авторських досліджень та практичних реалізацій.

Література

1. Сокол Є. «Змішане навчання – інновації 21 сторіччя» / Є. Сокол, 2018 р,
2. Тріус Ю. «Комбіноване навчання як інноваційна освітня технологія у вищій школі» / Ю. Тріус, 2012 р.
3. Сікора Я. «Реалізація змішаного навчання у вищому навчальному закладі» / Я. Сікора, 2016 р.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІДКРИТИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ: ЦИФРОВЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Сорочан Т.¹, Карташова Л.², Шеремет Т.³

*¹⁻³Центральний інститут післядипломної освіти УМО НАПН України
Київ, вул. Січових Стрільців, 52а*

*²Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України
Київ, вул. Максима Берлінського, 9*

E-mail: ¹anprof@ukr.net, ²lkartashova@ua.fm, ³tetiana_sheremet@ukr.net

Однією з цілей подальшого вдосконалення інформаційного суспільства та його наступної фази – суспільства знань – визнається

формування розвинутого інформаційного середовища, орієнтованого на інтереси особистості, відкритого для всіх, у якому будь-хто міг би створювати інформацію і знання, мати до них доступ, користуватися та обмінюватися ними. Це надає можливість людині повною мірою реалізувати особистий потенціал, сприяти сталому розвитку країни й суспільства в цілому, підвищувати якість життя на основі цілей і принципів Уставу Організації Об'єднаних Націй, Декларації принципів Всесвітньої зустрічі на вищому рівні з питань інформаційного суспільства (Женева, 2003 – Туніс, 2005) зокрема. Концепція інформаційного суспільства пов'язана в основному з ідеєю технічних інновацій, а суспільство знань охоплює соціальні, культурні, економічні, політичні та інші аспекти суспільних перетворень, а також передбачає більш широкий і багатогранний погляд на розвиток суспільства майбутнього. Тобто концепція суспільства знань глибше відображає складність і динамізм змін у суспільстві, ніж концепція інформаційного суспільства (за М. Кириченком [4]). Отже, нагальним визнається завдання навчити суспільство використовувати цифрові ресурси та капіталізувати набуті навички. Одну з провідних ролей у цьому аспекті відводимо післядипломній освіті. Як зазначаємо в роботі «Цифрове навчальне середовище нового покоління: екосистема для кожного учасника освітнього процесу» (авт. Л. Карташова, А. Гуржій, Т. Сорочан), що публікується в цьому збірнику: «тенденції розвитку після дипломної освіти зумовлюють необхідність створення якісно нових моделей і умов професійного розвитку фахівців». Означені моделі, як і умови, мають бути варіативними, диференційованими, особистісно зорієнтованими, тобто на часі – потреба переосмислення традиційних підходів у післядипломній освіті та розроблення інноваційної моделі mash-up для забезпечення професійного розвитку фахівців. Прикладом такої моделі є Web-портал Український відкритий університет післядипломної освіти (УВУПО, <http://uvu.org.ua/>), призначений для організації й підтримки післядипломної освіти. Ключові положення розроблення УВУПО такі: багатоцільове професійне спрямування, динамічність і відкритість, неперервність оновлення. Пропонований ресурс – як комплекс цифрових рішень – забезпечує успішне функціонування віртуальних кафедр, здійснення освітнього процесу, професійний розвиток слухачів, висвітлення інноваційних освітніх практик тощо [3]. Окрім розроблення mash-up УВУПО як інноваційного рішення, з метою запровадження сучасних технологій формальної і неформальної післядипломної освіти з урахуванням особливостей навчання дорослих також було створено і введено в користування програмний комплекс: Система управління навчанням дорослих (Learning Management System Adult Learning) – LMS AdL (М. О. Кириченко, В. В. Олійник, Т. М. Со-

рочан, Л. А. Карташова, С. В. Ларін). Система розміщена на mash-up ВУУПО для забезпечення дистанційного етапу підвищення кваліфікації слухачів, які навчаються за бюджетні кошти, а також системи неформальної післядипломної освіти відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 1133 від 27.12.2019). Web-портал Український відкритий університет післядипломної освіти має навчальне призначення, може використовуватися для управління освітою, підтримки наукових досліджень тощо.

Одним із ключових термінів, пов'язаних з mash-up відкритого університету, є поняття середовища. З метою з'ясування сутнісної явища «середовище» ми звернулися до звіту Horizon Report EDUCAUSE, а також досліджень В. Бикова, Р. Гуревича, А. Гуржія, Л. Карташової, Л. Панченко, О. Співаковського, О. Спіріна, Malcolm Brown, Nancy Millichap та Joanne Dehoney, Jason M Lodge, L. Lockyer та інших науковців. Інноваційність авторської ідеї полягає в тому, що розроблений Web-портал ВУУПО як електронний ресурс, відповідно до окресленого в роботі «Цифрове навчальне середовище нового покоління: екосистема для кожного учасника освітнього процесу» цього збірника, є цифровим навчальним середовищем нового покоління (The Next Generation Digital Learning Environment – NGDLE) або екосистемою, що постійно розвивається як динамічне й взаємозалежне співтовариство слухачів, педагогів, тьюторів, інструментів і контенту.

ВУУПО має динамічну навігаційну структуру логічної складності, яка містить такі модулі: 1) експертна рада, що здійснює експертизу та затвердження освітніх програм, навчально-методичних матеріалів тощо; надання консультацій учасникам освітнього процесу; 2) віртуальні кафедри: андрагогіки <http://uvu.org.ua/kafedra-osvity-doroslykh/>; управління освітою <http://uvu.org.ua/kafedra-upravlinnia-osvitoiu/>, професійної освіти <http://uvu.org.ua/kafedra-profesiinoi-osvity/>, психології <http://uvu.org.ua/kafedra-psykholohii/>, цифрових технологій <http://uvu.org.ua/kafedra-tsyfrovykh-teknolohii/>, Нової української школи <http://uvu.org.ua/kafedra-nush/>; 3) електронний деканат (<http://uvu.org.ua/struktura/elektron/pui-dekanat/>): ведення обліку слухачів; формування графіку освітнього процесу; розроблення розкладів; формування навчальних груп; документоведення; видача сертифікатів; 4) наукова веббібліотека (<https://uvu.org.ua/veb-biblioteka-tsipo/>); 5) інформаційно-консультаційний центр (<http://uvu.org.ua/ikcodn/>): консультації 7×24, маркетинг, організація беззустрічей, індивідуальна робота з учасниками освітнього процесу; 6) відділ науково-методичного забезпечення (<https://uvu.org.ua/viddil-naukovo-metodychnoho-zabezpechennia-vidkrytoi-osvity/>): підтримка та

обслуговування освітнього середовища, веббібліотеки, навчальних матеріалів тощо; організація роботи в соціальних мережах, технічний супровід тощо. УВУПО як mash-up – це середовище комунікації і співпраці, у якому розширюються можливості доступу широких верств дорослого населення, фахівців, окремих осіб із розвинутими освітніми потребами до бази знань, а також забезпечується можливість для них бути учасниками творення цієї бази знань, що є сутнісною ознакою сучасного етапу розвитку суспільства.

Особливості організації освітнього процесу в середовищі УВУПО визначені відповідним положенням. Наразі УВУПО здійснює підвищення кваліфікації і реалізує функції науково-методичного супроводу післядипломної освіти. Концептуальні засади діяльності УВУПО передбачають створення необхідних умов для безперервного професійного розвитку фахівців, координації освітньої, дослідницької, методичної, наукової діяльності педагогічного колективу УВУПО.

Провідні напрями діяльності УВУПО авторами визначено так: створення в межах УВУПО особистого цифрового освітнього середовища для кожного учасника освітнього процесу; розвиток цифрової мережі навчальних матеріалів та інструментів; розширення можливостей слухачів щодо вибору варіантів навчання за різними напрямками і спеціальностями; покращання якості навчання за рахунок залучення викладачів провідних закладів освіти; розроблення системи єдиного обліку навчальних модулів і кредитів, напрацювання технологій оцінювання якості освітнього процесу та результатів навчання; організація та здійснення міжнародної діяльності у сфері освіти і науки.

Література

1. 2021 EDUCAUSE Horizon Report® Teaching and Learning Edition https://www.researchgate.net/publication/329544254_Digital_learning_environments_the_science_of_learning_and_the_relationship_between_the_teacher_and_the_learner

2. Карташова Л. Інформаційно-освітнє середовище системи професійно-технічної освіти: проблеми та перспективи / Л. Карташова // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка, 2015, № 9, С. 72–77. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpto_2015_9_13

3. Соціально-педагогічний контекст безперервної освіти для миру у відкритому університеті в умовах інформаційного суспільства / Л. Карташова, М. Кириченко, В. Олійник, Т. Сорочан // Освіта для миру = Edukacja dla pokoju : зб. наук. пр. : у 2 т. / редкол.: В. Г. Кре-

мень (голова), Коцур В. П., Ничкало Н. Г., Шльосек Ф. (заст. гол.) – Київ : Вид-во ТОВ. «Юрка Любченка», 2019. – Т. 2. – С. 229–246.

4. Кириченко М. О. Формування ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної інформатизації: тенденції, парадигми, перспективи розвитку : монографія / М. О. Кириченко. – Хар-ків : Вид-во ПП «Технологічний Центр», 2017. – 320 с.

5. Панченко Л. Ф. Інформаційно-освітнє середовище сучасного університету : монографія / Л. Ф. Панченко ; держ. закл. Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – Луганськ, вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 280 с.

ЦИФРОВЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НОВОГО ПОКОЛІННЯ: ЕКОСИСТЕМА ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Карташова Л.¹, Гуржій А.², Сорочан Т.³

^{1,3}*Центральний інститут післядипломної освіти УМО НАПН України
Київ, вул. Січових Стрільців, 52а*

¹*Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України,
Київ, вул. Максима Берлінського, 9*

²*Національна академія педагогічних наук України*

Київ, вул. Січових Стрільців, 52а

E-mail: ¹lkartashova@ua.fm, ³anprof@ukr.net

Цифрові технології (ЦТ) в сучасному житті досить стрімко переформатовуються в один із надважливих інструментів управління в різних галузях: сільському господарстві, промисловості, медицині, будівництві тощо, безсумнівно, освіті. До того ж, важливо відзначити, що традиційні ланцюжки створених роками суспільних цінностей руйнуються, а міжгалузеві межі нівелюються. Активне розширення функцій ЦТ змінило цінність ресурсів і послуг, вплинуло на розвиток фізичних процесів та використання даних, зумовило появу цифрових трендів, що перетворюються на інноваційні сервіси, стають частиною цифрової економіки.

Сьогодні цифровими трендами вважаються напрями розвитку ЦТ, зокрема серед них: розвиток сфери Інтернет-речей (Internet of things, IoT); дані, які стають головним джерелом конкурентоспроможності; економіка спільного користування (sharing economy); цифрові трансформації як окремого бізнесу, так і цілих секторів; віртуалізація фізичних інфраструктурних IT-систем; штучний інтелект (artificial intelligence (AI)); цифрові платформи.